

KONEYRITTÄJÄN TURVALLISUUSTEHTÄVÄT

*Näkökulmana seuraavat alat:
energia, maarakennus,
metsänparannus, puunhankinta*

versio 5.0

Lukijalle

Käsissäsi on koneyrittäjille valmisteltu turvallisuustehtävien opas, joka sisältää tietoa turvallisuuteen liittyvistä lainsäädännöllisistä velvoitteista. Toivomme tämän oppaan auttavan yrittäjiä onnistumaan aiempaa paremmin riskienhallinnassa.

Koneyritykset ovat tyypillisesti pieniä yrityksiä. Ne ovat usein hyvin riippuvaisia yrittäjänä toimivan omistajansa työpanoksesta. Tässä on pienyrityksen suurin riski. Konetyöaloilla kallis työkone muodostaa yritykselle ison taloudellisen riskin. Työkoneilla työskennellään ulkona luonnonoloille alttiina ja ne muodostavat merkittävän riskitekijän sekä tuotannolle että liikkumiselle. Konetyössä yksi työntekijä on merkittävässä asemassa tuotannon menestyksen kannalta. Siksi henkilöstö on merkittävä riskien välttämisen kannalta. Konetyöaloilla asiakkaat ovat tyypillisesti isoja verrattuna koneyrityksiin ja siksi asiakkaiden lukumäärä on usein hyvin pieni, jopa vain yksi merkittävä asiakas. Tämä tilanne aiheuttaa sekä sopimusriskin että riippuvuusriskin.

Yritystoiminnan riskit ovat moninaiset ja niihin varautuminen on monipuolista toimintaa. Usein yrittäjät katsovat riskeihin varautumiseksi riittävän vakuuttaminen. On huomattava, että suuri osa riskeistä on sellaisia, että niitä ei voi vakuuttaa; asiakkaan menetys, avainhenkilön poislähtö, epäonnistunut konehankinta, korkojen nousu, lisävelvoitteet ja niin edelleen. Siksi riskienhallinta on ymmärrettävä paljon laajempaa kuin vain vakuuttamisena.

Hyvä suhtautumistapa tulevaisuuden riskeihin löytyy kirjailija Veikko Huovisen luoman hahmon, Konsta Pylkkäsen, ajatuksista:

”Asiat kuvitellaan sikseenkin elävästi niin, että kun ne sattuvat, on reitit selvät. Kaukoviisaudessa on kuitenkin kaksi pahaa vikaa, ensinnäkin että asiat eivät huvikseen tapahdu ollenkaan tai tapahtuvat toisin. Kuka nämäkin osaa ottaa huomioon, sille on maailman ranta kevyt kiertää.”

Toivotamme kaikille yrittäjille menestyksestä liiketoimintaa riskit halliten.

Kesäkuussa 2007

Tekijät

Sisällysluettelo

Lukijalle	2
Sisällysluettelo	3
1. TYÖSUOJELUN TOIMINTAOHJELMA.....	4
2. MUUT SUUNNITELMAT	4
Pelastussuunnitelma.....	4
Ensiapuvalmius	4
3. PEREHDYTTÄMINEN JA TYÖNOPASTUS	5
4. YKSINTYÖSKENTELEY.....	6
5. LUVAT, ILMOITUKSET JA PÄTEVYYDET.....	6
Ilmoitukset	6
Pätevyysvaatimukset ja lupakirjat.....	6
Luvanvaraiset työt ja poikkeusluvut.....	7
6. HENKILÖKOHTAISET SUOJAIMET	8
Suojainten tarve	8
Suojainten hankinta.....	8
Suojainten käytön valvonta.....	9
7. KONETURVALLISUUS.....	9
Valmistajan vastuut.....	9
Työnantajan vastuut.....	10
Koneiden ja työvälineiden hankkiminen.....	10
Käyttöönottotarkastukset	10
Määräaikaistarkastukset	11
Muut tarkastukset.....	11
8. FYSIKAALISET VAARATEKIJÄT	11
Melu / Ympäristömelu	11
Tärinä.....	12
Pöly	12
Työkohteiden valaistus	12
Ilmastointi	12
9. KEMIALLISET TEKIJÄT	13
Riskienarviointi.....	13
Käyttöturvallisuustiedote	13
Opastus.....	13
Kemikaaliluettelo	13
Ongelmajätteiden käsittely.....	14
10. VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUS.....	14
11. TYÖTERVEYSHUOLTO.....	14
12. TYÖAIKALAKI	15
13. POIKKEAVAT TILANTEET	15
Toiminta työpaikkatapaturman jälkeen	15
Vakavat tapaturmat	16
Toiminta aineellisen vahingon jälkeen.....	16

1. TYÖSUOJELUN TOIMINTAOHJELMA

Työturvallisuuslaki edellyttää työnantajalta työsuojelun toimintaohjelmaa. Työsuojelun toimintaohjelma perustuu riskienarviointiin. Ohjelman tarkoituksena on tehostaa ennakoivaa työsuojelua ja parantaa suunnitelmallisesti työoloja.

Ohjelma tulee yleensä olla kirjallisessa muodossa ja sitä ylläpidetään jatkuvasti. Ohjelma on hyvä päivittää esimerkiksi kerran vuodessa.

Työsuojelun toimintaohjelmassa käsitellään mm. seuraavia asioita:

- yrityksen riskit ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi (poistamiseksi, pienentämiseksi, siirtämiseksi)
- työolojen kehittämistarpeet ja niihin liittyvät kehittämiskohteet
- kuvaus työsuojeluasioiden hoitamisesta
- selvitys siitä, miten työolojen seuranta on hoidettu ja kuinka tarvittavat tarkastukset tehdään
- työsuojeluun liittyvän koulutuksen (mm. pätevyudet) ja tiedotuksen järjestäminen
- perehdyttämisen ja työnopastuksen järjestäminen
- kuvaus siitä, miten työterveyshuolto on järjestetty
- linjaorganisaation (esimiesten) turvallisuustehtävät
- yrityksen työsuojeluorganisaatio ja sen tehtävät
- kuvaus työkykyä ylläpitävästä toiminnasta.

Työsuojelun toimintaohjelmaa voidaan laatia Työsuojelun toimintaohjelma – lomakkeen avulla. Lomake löytyy Koneyrittäjien liiton ekstranet –sivuilta.

2. MUUT SUUNNITELMAT

Pelastussuunnitelma

Pelastuslaki määrää laatimaan pelastussuunnitelman mm. seuraaviin kohteisiin:

- yrityksiin ja laitoksiin ja vastaaviin kohteisiin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä yli 30
- rakennuksiin, joissa on palonilmoituslaitteisto.

Turvetuotannossa tulee palovaaran vuoksi kiinnittää erityistä huomiota tulipalon ehkäisemisen suunnitteluun. Tarkempaa tietoa paloturvallisuuden parantamiseen saa mm. sisäasiainministeriön ohjeesta (ohje turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta).

Ensiapuvalmius

Työpaikalla ja työmailla on ylläpidettävä ensiapuvalmiutta, johon sisältyy:

- asianmukaiset ensiaputarvikkeet ja –välineet (esim. moottorisahatyössä ensiapupakkaus)

- ensiaputaitoiset henkilöt (riittävyys, määrä riippuu työolosuhteista)
- toimintaohjeet onnettomuustilanteessa, kuten ensiavun saaminen
- työpaikan tai työmaan erityisolosuhteet (myrskytuhometsät ja tulenkaatotyömaiden puunkorjuu, kemikaalivaarat, liikenneonnettomuusvaara).

Ensiapuvalmiudessa tulee kiinnittää huomiota taitoon auttaa itseään (yksintyöskentely). Ensiapukoulutukseen tulisi sisältyä ensiapumateriaalin oikea käyttö ja yleisimmin esiintyvien tapaturmien ensiapu.

Ensiapuvalmius voidaan suunnitella osana muita suunnitelmia, kuten työsuojelun toimintaohjelmassa tai kiinteistön pelastussuunnitelmassa.

3. PEREHDYTTÄMINEN JA TYÖNOPASTUS

Työnantajan on huolehdittava työntekijöiden perehdyttämisestä ja työnopastuksesta.

Perehdyttäminen tarkoittaa uusien työntekijöiden perehdyttämistä sekä vanhojen työntekijöiden perehdyttämistä uusiin työtehtäviin tai uusiin olosuhteisiin. Se on luonteeltaan yleisempää kuin työnopastus ja esittelee yleisiä toimintamalleja. Perehdyttämisessä käydään läpi mm. työmaan vaarat ja niiden torjuntaperiaatteet.

Annettu perehdyttäminen on syytä dokumentoida, esimerkiksi perehdyttämislomakkeella tai osanottajaluettelolla.

Työnopastuksessa käsitellään enemmän varsinaista tehtävää ja sen fyysistä suorittamista. Työnopastuksessa opetetaan mm. työn oikea tekeminen ja koneiden oikeat käyttötavat. Samalla opetetaan turvalliset toimintatavat sekä henkilönsuojainten ja suojalaitteiden käyttö.

Työnopastuksen yhteydessä käydään läpi myös työohjeet ja työmaan paikalliset olosuhteet. Sähkölinjan läheisyydessä (turvaetäisyydet) tai erityisen kuivissa maasto-olosuhteissa työskentely (maastopalo) ovat esimerkkejä työvaiheista, joiden alkaessa tulee erityisesti varmistaa, että työntekijällä on riittävät valmiudet suoriutua tehtävästä turvallisesti. Jäävaraston ja jäätien perustaminen sekä käyttö vaativat perehtymistä paikallisiin olosuhteisiin. Hakkuukoneen kouran huolto- ja korjaustehtävät vaativat valmistajan ohjeiden tarkkaa noudattamista (useita kuolemantapauksia). Turvetuotannossa työntekijät tulee perehdyttää työmaahan.

Myös työmaalla toimiville osaurakoitsijoille ja heidän työntekijöilleen tulee antaa riittävästi tietoa työmaan vaara- ja häirtatekijöistä.

Työmaasta tulee tehdä suunnitelma ja tarpeellinen kartta, josta ilmenevät mm. vaaratekijät, työmaarat, väliavarastot ja pääkuljetussuunnat.

4. YKSINTYÖSKENTELEY

Jos työntekijä työskentelee yksin ja johon siitä syystä liittyy ilmeinen haitta tai vaara hänen turvallisuudelleen tai terveydelleen, on työnantajan huolehdittava, että tämä haitta tai vaara vältetään tai se on mahdollisimman vähäinen.

Työnantajan on:

- arvioitava yksintyöskentelyn vaarat
- järjestettävä työolosuhteet niin, että yksintyöskentelyn vaarat ovat mahdollisimman pienet (suunnittelu, ohjeet, suojaamien hankinta, opastus)
- järjestettävä mahdollisuus tarpeelliseen yhteydenpitoon työntekijän kanssa (esimerkiksi yhteydenotto puhelimitse aloitettaessa vaarallisia huoltotöitä ja lopetettaessa ne)
- varmistettava avun hälyttämisen mahdollisuus
- määriteltävä tilanteet ja olosuhteet, joissa yksintyöskentely ei ole sallittua (esim. manuaalinen metsätyö myrskytuhometsissä, kaivannoissa työskentely jne.).

5. LUVAT, ILMOITUKSET JA PÄTEVYYDET

Ilmoitukset

Työnantajalla on seuraavia ilmoitusvelvoitteita:

- ilmoitukset räjäytystyömaasta ja sen poistumis- ja pelastautumissuunnitelmasta palo- ja poliisiviranomaiselle sekä Säteilyturvakeskukselle (louhintatyö)
- ilmoitus ASA-tiedostoon (syöpävaarallisille aineille altistuneet ja ko. aineet) työsuojelupiiriin
- ilmoitus nuorista työntekijöistä työsuojelupiiriin (kopio ilmoituksesta työsuojeluvaltuutetulle)
- ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta ympäristönsuojeluviranomaiselle
- tarvittaessa ilmoitus torjunta-aineen levityksestä työsuojeluviranomaiselle.
- ilmoitukset asbestipurkutöistä työsuojelupiiriin.

Pätevyysvaatimukset ja lupakirjat

Työnantajan tulee huolehtia, että työntekijöillä on tarvittavat lupakirjat ja että he täyttävät vaadittavat pätevyysvaatimukset, esimerkiksi:

- torninosturin kuljettaja
- ajoneuvonosturin kuljettaja
- kuormausnosturin kuljettaja
- pulttipistoolien käyttäjät
- nostotyön valvoja henkilönostotyössä
- henkilönostoihin osallistuvat henkilöt
- asbestipurkutöiden tekijät

- tulityön tekijät (tulityökortti)
- hitsaajat
- ensiaputaitoiset
- vaarallisten aineiden kuljettajat (kuljetukset)
- turvallisuusneuvonantaja (vaarallisten aineiden kuljetukset).

Pätevyysvaatimuksia liittyy myös mm. seuraaviin työtehtäviin:

- tilapäisten sähköasennusten suorittajat
- painelaitteiden käytön valvoja ja käyttäjä
- räjäytystyön johtaja
- panostajat (pätevyyskirjat)
- muut räjäytystyöntekijät
- tiellä ja kadulla työskentelevät (tieturva- ja katuturvakortti)
- liikenteenohjaajat (perehdytys, tienpitäjän määräys)
- rautatien lähellä/ATU-alueella työskentelevät (RHK:n pätevyysvaatimukset)
- työturvallisuuspätevyudet työskenneltäessä teollisuuslaitosten alueella (työturvallisuuskortti).

ATU- avoimen tilan ulottuma eli se alue rautatiellä mikä on varattu junalle (mitat).

Yrityksellä pitää olla tarvittaessa luettelot/listat:

- turvallisuudesta vastaavat henkilöt
- pätevyysvaatimusluettelot
- ensiaputaitoiset
- nuoret työntekijät
- erityistä työnopastusta saaneet henkilöt
- ASA-luettelo
- kemikaaliluettelo.

ASA-luettelo – luettelo syöpävaarallisista aineista ja niille altistuneista – toimitetaan työsuojelupiiriin.

Luvanvaraiset työt ja poikkeusluvut

Yrityksen on huolehdittava, että sillä on työmaillaan tarvittavat luvat:

- kaivutyöluvat
- muut luvat tie- ja katualueella työskentelystä (mm. aitausluvut)
- työmaan liikennejärjestelyt/nopeusrajoitukset (esim. tiepiiri)
- työskentely rautatien välittömässä läheisyydessä
- muiden laitteiden, laitosten tai rakenteiden omistajien antamat luvat (mm. vesilaitos, sähkölaitos, Gasum)
- viranomaisten antamat luvat (esim. työsuojelupiiri)
- tulityöluvat
- painelaitteiden käyttö
- asbestipurkutöiden tekeminen

- ylityöt ja hätätyöt
- yötyöt
- ruokatunnin lyhentäminen.

Samoin tulee huolehtia, että yrityksessä ja työmaalla on tarvittavat varastointiluvut:

- räjähdysaineista
- palavista nesteistä
- nestekaasusta
- muista mahdollisista aineista ja materiaaleista.

6. HENKILÖKOHTAISET SUOJAIMET

Tapaturman tai sairastumisen vaara on pyrittävä poistamaan ensisijaisesti teknisillä suojelutoimenpiteillä tai työn organisoinnilla, vasta lopuksi tulevat keinoina henkilönsuojainten käyttö.

Henkilökohtaisia suojaimia ovat:

- suojakypärät
- kuulonsuojaimet
- silmiensuojaimet
- kasvonsuojaimet
- hengityksensuojaimet
- käsiensuojaimet
- turvajalkineet
- putoamissuojaimet
- varoitus- ja suojavaatetus
- pelastusliivit.

Henkilönsuojaimia on käytettävä, jos vaaroja ei voida riittävästi poistaa teknisillä tai muilla ratkaisuilla.

Suojainten tarve

Henkilönsuojaimiin kohdistuvat yleiset vaatimukset ja tarpeet selvitetään riskienarvioinnin avulla. Arvioinnissa käytetään apuna työterveyshuollon asiantuntemusta.

Yleistä suojainten riskienarviointia täydennetään tarvittaessa työ- tai työmaakohtaisilla riskienarvioinneilla.

Suojainten hankinta

Suojainten hankinnan osavaiheet:

- arvioidaan vaarat
- valitaan työhön tarkoitettu CE -merkitty suojain

- tutustutaan käyttöohjeisiin (perehdytys)
- suunnitellaan suojaimien käyttö
- järjestetään suojaimien käytön perehdyttäminen
- valvotaan suojaimien käyttöä
- huolehditaan, että suojain on aina käyttökunnossa
- merkitään työtilat ja työkonet, joissa tarvitaan suojaimia.

Työntekijöille hankitaan tarvittavat henkilökohtaiset suojaimet. Samoin on järjestettävä suojainten huolto ja kunnossapito sekä valvottava suojainten käyttöä.

Työntekijän velvollisuutena on käyttää suojaimia annettujen ohjeiden mukaisesti.

Hankitaan aina CE –merkittyjä ja kyseiseen työhön tarkoitettuja suojaimia.

Hankinnan yhteydessä otetaan huomioon tilaajien asettamat vaatimukset, esimerkiksi varoitusvaatteiden osalta.

Suojainten käyttöön annetaan riittävä opastus ja käyttöohjeet.

Työntekijöille pitää antaa tietoja niistä vaaroista, joista henkilönsuojain suojaa häntä.

Työntekijöille on annettava ohjeet myös suojainten päivittäiseen huoltoon ja puhdistukseen.

Suojainten käytön valvonta

Suojainten käyttöä tulee valvoa normaalin työn valvonnan yhteydessä. Suojainten käyttämättömyyteen on aina puututtava.

Samoin on huolehdittava, että suojaimet ovat aina käyttökunnossa.

Työnjohdon on myös itse käytettävä tarvittavia suojaimia.

7. KONETURVALLISUUS

Valmistajan vastuut

Valmistajan vastuut astuvat voimaan jo silloin, kun koneen rakenteeseen tehdään muutoksia tai kone rakennetaan omaan käyttöön. Koneen valmistaja varmistaa itse koneen vaatimuksenmukaisuuden.

Valmistajan:

- on arvioitava mm. koneen vaaratekijät
- suunniteltava ja rakennettava kone siten, että se täyttää konepääatöksen vaatimukset
- laadittava käyttöohjeet

- koottava tekninen rakennetiedosto
- annettava vaatimustenmukaisuusvakuutus
- kiinnitettävä koneeseen tarvittavat merkinnät (erityisesti CE-merkki vuoden 1994 jälkeen valmistetuissa koneissa, perusparannetuissa, muutetuissa tai uusilla lisälaitteilla varustetuissa koneissa).

Työnantajan vastuut

Työnantajan on:

- hankittava työpaikalle vain vaatimusten mukaisia koneita
- varmistettava, että koneet ovat koko käyttöiän määräysten mukaisessa kunnossa
- huolehdittava tarvittavista tarkastuksista (mm. määräaikaistarkastuksista)
- annettava työntekijälle riittävästi opetusta ja ohjausta työvälineen käytöstä
- pidettävä huolta, että käytössä olevat koneet täyttävät niitä koskevat vaatimukset.

Koneiden ja työvälineiden hankkiminen

Työnantajan on huolehdittava, että työssä käytetyt koneet ja laitteet ovat käyttötarkoitukseen sopivia ja niitä koskevien turvallisuusvaatimusten mukaisia sekä riittävän lujarakenteisia.

Samoin pitää ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että työntekijöiden käyttöön annettavat työvälineet, kuten koneet ja laitteet, ovat suoritettavaan työhön sopivat. Työvälineiden pitää olla myös sellaisia, että työntekijät voivat käyttää niitä heidän turvallisuutensa tai terveellisyytensä vaarantumatta.

Kun valitaan työvälineitä työntekijöiden käyttöön, tulee ottaa huomioon työn luonne ja työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavat työpaikan erityisolosuhteet sekä kyseisten työvälineiden käytöstä aiheutuvat vaarat.

Jos ei ole täysin mahdollista varmistaa, että työntekijät voivat käyttää työvälineitä heidän turvallisuutensa vaarantumatta, pitää ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin vaarojen vähentämiseksi mahdollisimman vähäiseksi.

Tällöin kysymykseen voivat tulla erilaiset suojalaitteet, henkilökohtaiset suojaimet tai työskentelyrajoitukset sekä työntekijöiden opastaminen ja kouluttaminen vaaratilanteiden välttämiseksi. Tarvittaessa näiden ohjeiden on oltava kirjallisia.

Koneen vastaanoton yhteydessä pitää huolehtia siitä, että koneen mukana tulevat tarpeelliset turvallisuusohjeet (tai käyttöohjeet). Muussa tapauksessa ne on itse laadittava.

Käyttöönottotarkastukset

Työvälineiden käyttöpäätöksessä on erikseen mainituille työvälineille määrätty käyttöönottotarkastus ennen ensimmäistä käyttöönottoa. Näitä ovat mm. nosturit, henkilönostimet, autonostimet, murskauslaitokset ja asfalttiasemat.

Tarkastukset tekee tilauksesta asiantuntijataho.

Määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastukset ovat tietyin määräajoin (usein kerran vuodessa) suoritettavia tarkastuksia, joissa varmistetaan, että työväliseen kunto ja ominaisuudet eivät ole käytön ja kulumisen sekä sään ja muiden ulkoisten tekijöiden vuoksi heikentyneet ja että käytön turvallisuus ei ole näistä syistä vaarantunut.

Määräaikaistarkastuksia on erityisesti nostureille, henkilönostimille ja muille nostolaitteille ja nostoapuvälineille.

Tarkastukset tekee tilauksesta asiantuntijataho.

Muut tarkastukset

Tarkastuksia on ainakin:

- pulttipistooleille
- käsisammuttimille
- painelaitteille
- palonilmaisimille
- sähkölaitteille
- öljypolttimille.

8. FYSIKAALISET VAARATEKIJÄT

Melu / Ympäristömelu

Keskimääräinen melualtistus ei saa työssä ylittää yli 85 dB:a, eikä hetkellinen painottamaton huippuarvo 200 pascalia (140 dB). Ellei tähän päästä, on:

- käytettävä kuulonsuojaimia
- tutkittava kuulo
- asennettava varoituskilvet
- toteutettava erityinen meluntorjuntaohjelma, esimerkiksi osana työsuojelun toimintaohjelmaa.

Työpaikan meluntorjuntaohjelma sisältää esimerkiksi:

- suunnittelussa ja hankinnoissa pyritään mahdollisimman alhaiseen melutasoon
- hankitaan vähämeluista kalustoa
- poistetaan tai korvataan melua aiheuttava työvaihe
- vaimennetaan melulähteitä
- siirrytään hiljaisempiin työmenetelmiin
- estetään melun leviäminen osastoinneilla.

Työmailla on otettava huomioon myös ympäristölainsäädännön vaatimukset melua aiheuttaviin töihin (ilmoitukset, luvat ja työskentelyrajoitukset).

Tärinä

Lainsäädäntö edellyttää koneurakointiyrityksiltä entistä tehokkaampaa tärinätorjuntaa. Tärinäasetuksen mukaan 6.7.2007 jälkeen käyttöönotettavien työkoneiden osalta ei sallita enää raja-arvon ylittävää tärinää. Koko kehoon kohdistuvan tärinän kohdalla raja-arvo on 1,15 m/s² ja käsiin kohdistuvan osalta vastaavasti 5,0 m/s².

Työntekijän altistuminen tärinälle on rajoitettava niin vähäiseksi, ettei siitä aiheudu haittaa tai vaaraa työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle.

Koneiden ja laitteiden osalta on selvitettävä niiden mahdolliset tärinähaitat.

Tärinä voi aiheuttaa myös muita ongelmia työmailla. Läheisyydessä voi olla tärinälle herkkiä laitteita, esimerkiksi hälytyslaitteita tai tarkkoja mittalaitteita.

Tapi-menetelmän avulla koneyrittäjät voivat toteuttaa lainsäädännön vaatimukset täyttävän tärinätorjunnan yrityksessään. Lisätietoja saa Koneyrittäjien liitosta.

Pöly

Pöly aiheuttaa terveydellisiä haittoja. Pölyn pääseminen työntekijän hengitysilmaan tulee estää ensisijaisesti käyttämällä tiiviitä ilmastoituja ohjaamoja. Tarvittaessa työntekijöille annetaan henkilökohtaiset suojaimet (esimerkiksi hengityksensuojain).

Pöly aiheuttaa myös palovaaran mm. turvetuotannossa sekä haketuksessa. Vaaraa voidaan haketustyömaalla torjua mm. huolehtimalla autohakkurin työyksikön puhtaudesta.

Tarvittaessa työpaikalla tai työmailla on huolehdittava riittävästä pölyntorjunnasta, mm. laatimalla pölyntorjuntasuunnitelma.

Työkohteiden valaistus

Työmaalla tulee huolehtia riittävästä työkohteiden valaistuksesta, esimerkiksi työkoneiden sopivalla ja riittävän tehokkaalla valaistuksella. Tiealueella olevissa työkohteissa voidaan joutua huolehtimaan myös katuvalaistuksesta työn aikana.

Ilmastointi

Ilmastoinnin osalta on mietittävä työkoneiden ilmastointia kuumissa olosuhteissa tai olosuhteissa, joissa ilmassa on epäpuhtauksia, esimerkiksi haketuksessa, hakkuutyössä, turvetuotannossa ja metsäteiden rakentamisessa.

9. KEMIAALLISET TEKIJÄT

Riskienarviointi

Riskienarvioinnin avulla selvitetään kemikaalien käyttöön, käsittelyyn ja henkilöiden suojaukseen liittyvät erityisvaatimukset:

- mitä ja kuinka vaarallisia kemikaaleja käytetään
- mitä ja kuinka vaarallisia altisteita syntyy työssä (esim. öljyt, torjunta-aineet, hitsaushuurut)
- kuka altistuu ja missä työvaiheessa
- mikä on altistuksen taso (raja-arvot)
- tarvittavat torjuntatoimenpiteet ja niiden aikataulu sekä
- seuranta.

Palavat nesteet, kaasut tai pölyt voivat aiheuttaa räjähdysvaaran, jonka todennäköisyys ja seurausten vakavuus tulee arvioida. Työnantajalla on useita velvollisuuksia, jotka liittyvät räjähdysvaaran ehkäisemiseen ja työntekijöiden suojeleluun. Näitä ovat mm. räjähdysvaaran olemassaolon selvittäminen, räjähdysten estäminen ja suojaautuminen, oikean laitteen valinta oikeaan tilaan, työntekijöiden perehdyttäminen ja räjähdysuojasasiakirjan laatiminen.

Käyttöturvallisuustiedote

Käyttöturvallisuustiedote on asiakirja, jonka kemikaalin myyjä on velvollinen antamaan. Käyttöturvallisuustiedotteesta selviävät aineen koostumus, kemialliset ja fysikaaliset ominaisuudet sekä tiedot kemikaalin vaarallisuudesta. Samoin käyttöturvallisuustiedotteessa esitetään tarvittavat turvallisuus- ja suojaustoimenpiteet sekä ensiapu- ja sammutusohjeet.

Työntekijöille on annettava heidän käyttämistään terveydelle vaarallisista kemikaaleista käyttöturvallisuustiedotteet.

Käyttöturvallisuustiedotteista annetaan tarvittaessa kopiot työsuojeluvaltuutetulle.

Opastus

Työntekijöille on annettava kemikaaleista niiden käyttöturvallisuustiedotteiden, päällyskintöjen ja muiden käyttöohjeiden edellyttämää opastusta ja ohjausta.

Tarvittaessa tulee varmistaa, että työntekijä on omaksunut annetut ohjeet.

Kemikaaliluettelo

Luettelo työpaikalla käytettävistä kemikaaleista sekä käyttöturvallisuustiedotteet on säilytettävä työpaikalla niin, että ne ovat työntekijöiden nähtäväksi saatavana.

Luettelo voi olla yritys- tai työmaakohtainen.

Ongelmajätteiden käsittely

Jätteiden käsittelyssä on otettava huomioon:

- ilmoitukset ja luvat
- ongelmajätteiden käsittely
- ongelmajätteiden käsittelyssä tarvittavat henkilökohtaiset suojaimet
- koneiden ja laitteiden puhdistus
- puhdistuksen kustannusvastuun selvittäminen
- epäilyttävien aineiden pitoisuuksien selvittäminen.

10. VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUS

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa (esimerkiksi polttoaineiden kuljetuksessa) ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä (pakkaaminen, tilapäinen säilytys jne.) on noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottamalla huomioon kuljetettavan aineen laji, määrä ja kuljetusmuoto.

Kuljetuksen suorittajan on huolehdittava siitä, että vaarallisen aineen kuljetukseen käytettävä ajoneuvo on liikennöitävässä kunnossa ja asianmukaisesti miehitetty. Kuljetusvälineessä tulee olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista aineen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi sekä onnettomuuden tai vaaran varalta.

Jokaisella vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä suorittavalla henkilöllä tulee olla tarvittava koulutus tai muu pätevyys tehtävään.

Koneyrittäjien liiton ekstranet –sivuilla on aiheeseen liittyvää lisäohjeistusta.

11. TYÖTERVEYSHUOLTO

Yrityksen tulee järjestää lakisääteinen työterveyshuolto kaikille työntekijöilleen.

Työterveyshuollon tavoitteena on:

- terveellinen ja turvallinen työympäristö
- hyvin toimiva työyhteisö
- työhön liittyvien sairauksien estäminen
- työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja terveyden edistäminen.

Siihen kuuluu:

- työpaikkakäyntejä (työpaikkaselvitykset, ergonomiakartoitukset tai työhygieeniset mittaukset)
- terveystarkastuksia (esim. torjunta-aineelle altistumisen seuranta)
- ensiapukoulutusta

- erikseen sovittaessa sairaanhoito.

Sopimuksen työterveyshuollosta voi tehdä terveystieteiden tai työterveyspalveluja tuottavan lääkäriaseman kanssa.

Työterveyshuolto laatii myös työterveyshuollon toimintasuunnitelman.

12. TYÖAIKALAKI

Työaikalaki edellyttää, että työnantaja suunnittelee etukäteen työntekijöiden työajan ja laatii sitä varten työtuntijärjestelmän.

Toteutuneesta työajasta on pidettävä luettelo, jota kutsutaan työaikakirjanpidoksi. Tätä voidaan pitää myös palkkakirjanpidon yhteydessä. Palkkakirjanpito ei kuitenkaan sellaisenaan korvaa työaikakirjanpitoa.

Työaikakirjanpidon muodon voi vapaasti valita, mutta kaikki tarvittavat tiedot tulee olla merkitty selvästi ja oltava helposti luettavissa.

Työaikakirjanpidossa on oltava nähtävissä:

- tehdyt tunnit
- ylityö ja siitä maksettu korotettu palkka
- sunnuntaityö ja siitä maksettu korotettu palkka
- työnohtajan arvioitu yli- tai sunnuntaityön määrä silloin, kun on sovittu kuukausikorvauksesta.

Työaikakirjanpitoon (palkkauskirjanpitoon) kuuluvat seuraavat asiakirjat:

- työtuntijärjestelmä (työvuorolista)
- työajan tasoittumisjärjestelmä (noudatettaessa jaksotyöaika)
- perustosite (esim. tuntiappu)
- palkkakortti.

13. POIKKEAVAT TILANTEET

Työntekijällä on oikeus saada korvausta työtapaturmasta. Korvauksen suorittamista varten tulee työnantajan ottaa vakuutus vakuutuslaitoksesta.

Toiminta työpaikatapaturman jälkeen

Tapaturmasta laaditaan ilmoitus vakuutusyhtiölle sen käyttämän ilmoituslomakkeen avulla. Samalla tapaturman perussyt on syytä selvittää sekä miettiä toimenpiteitä, joilla vastaavat tapaturmat voidaan välttää tulevaisuudessa.

Vakavat tapaturmat

Työnantajan tulee viipymättä ilmoittaa työntekijälle sattuneesta vakavasta tapaturmasta:

- työsuojelupiiriin
- poliisille
- tarvittaessa työntekijän omaisille
- sähkötapaturmasta tai muusta vastaavasta tapaturmasta Turvatekniikan keskukselle.

Toiminta aineellisen vahingon jälkeen

Vahingon jälkeen otetaan tarvittaessa yhteyttä vakuutusyhtiöön vahinkoilmoituksen tekemiseksi sekä raivaus- ja korjaustöiden käynnistämiseksi.

Tarvittaessa vahingon jälkeen otetaan yhteyttä tilaajaan, poliisiin ja/tai ympäristö- tai paloviranomaisiin. Tietyökohteissa sattuneista liikennevahingoista on ilmoitettava myös tienpitäjälle.